

Тетяна ЖУРАВЛЬОВА,

доцент кафедри теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
адвокат, кандидат юридичних наук,

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОФОРМЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ У СУДОВИХ ПРОВАДЖЕННЯХ

В умовах сьогодення значна частина судових спорів цивільної, адміністративної та господарської юрисдикції розглядається за правилами спрощеного провадження, у тому числі і без виклику сторін. Тому юридичний документ за таких умов відіграє чи не найважливіше значення для сторін процесу, оскільки спір вирішується судом фактично на підставі поданих сторонами документів.

Специфіка судового провадження виправдовує доцільність класифікувати юридичні документи сторін на ті, що безпосередньо створюються для і в ході судового провадження (заяви по суті та заяви з процесуальних питань) та ті, які подаються сторонами в обґрунтування своїх позицій (письмові докази). Вимоги до оформлення перших детально не регламентовані правовими нормами, що обумовлено їх правовою природою. Так, юридичний документ – це унікальний результат інтелектуальної, творчої роботи юриста, тому визначення чітких вимог було б невиннованим формалізмом, що перешкоджало б ефективному захисту прав та інтересів сторони судового процесу.

Саме тому процесуальні кодекси зосереджуються на мінімально необхідних відомостях, які мають бути вказані сторонами для визначення суті правового спору (підстав та предмету позову, заперечень щодо них) та відомостях для його правильного вирішення, натомість не містять вимог до таких елементів документа як зовнішнє оформлення, його структура, текст, стиль тощо.

Тим не менш, використання інструментів юридичної техніки хоча і здійснюється на розсуд автора документа, проте має певні межі. Незважаючи на відсутність їх нормативного закріплення вони є обов'язкові до врахування.

Зокрема, судовою практикою вже сформовано ряд правових висновків щодо необхідності дотримання офіційно-ділового стилю в судових документах. Наслідком його недотримання може бути кваліфікація таких дій учасника процесу як зловживання процесуальними правами чи неповага до суду, а отже і повернення документа його автору без розгляду.

Мова йде про заборону вживати нецензурну лексику, образливі та лайливі слова чи символи, зокрема для надання особистих характеристик учасникам справи, іншим учасникам судового процесу, їх представникам і

суду. Суди неодноразово у своїх позиціях наголошували, що документ, який містить образливі висловлювання щодо судді, або іншого учасника процесу, не відповідає правилам офіційно-ділового стилю, по суті виходить за межі нормальної, коректної та легітимної критики, що неприпустимо при оформленні юридичних документів у судових провадженнях. Подібні дії суди розцінюють як такі, що направлені не на здійснення правосуддя, а на досягнення інших нелегітимних цілей (зокрема, образа, дискредитація, висміювання або приниження учасників судового процесу, їхніх представників, суду, виявлення до них і до їхніх дій власних негативних емоцій). За таких обставин, особа виходить за межі дійсного змісту відповідного процесуального права, тобто зловживає ним.

Надання оцінки тексту документа відноситься до дискреційних повноважень суду і вирішується на його розсуд через призму засад судочинства.

Іншим дискусійним питанням залишається необхідність застосування ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» при складанні таких юридичних документів як заяви по суті. Процесуальні кодекси мають вищу юридичну силу, вони не містять бланкетних норм до вказаного підзаконного акту. Проте враховуючи, що положення стандарту стосуються зовнішнього оформлення документа, а не його змісту, то уніфікований підхід в цьому випадку сприятиме кращому сприйняттю інформації, яку містить документ, що, своєю чергою, виправдовує доцільність його застосування при складанні вказаних юридичних документів.

Законодавець не визначає і жодних вимог до структури юридичного судового документа, зокрема заяв по суті. Однак, за аналогією вимог до структури судового рішення, що має містити вступну, описову та резолютивну частини, логічно виваженням було б застосування трикомпонентної класичної структури документа і при складанні заяв по суті – з вступною, описовою та прохальною частинами.

Отже, остаточна композиція юридичних документів судових проваджень формується автором під впливом його унікального стилю, що залежить від багатьох факторів, таких як досвід, компетентність, володіння обставинами справи, спеціалізація, обізнаність щодо сформованої усталеної судової практики за подібними спірними правовідносинами тощо.

Підготовка юридичних документів в судових провадженнях не обмежується дотриманням мінімальних вимог, встановлених процесуальними кодексами до змісту та форми заяв по суті, натомість вимагає від його автора високого рівня володіння юридичною технікою та здійснення комплексу дій, що передують його складанню, такий як: аналіз справи, судової практики, правильне застосування законів логіки, аргументації, нормативних вимог до оформлення документів тощо. Саме такий підхід буде гарантувати автору юридичного документа у судових провадженнях досягнення його цілі –

ефективного та належного захисту порушених прав особи, в інтересах якої він складається.

Список використаних джерел:

1. Постанова Верховного Суду по справі № 274/4944/20 від 29.06.2022 р. URL : https://verdictum.ligazakon.net/document/105167749?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03.
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду по справі № 9901/23/21 від 07.04.2021 р. URL : <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=96669462&red=1000035b62e0484e7c85962af6383c174223c9&d=5>.

Роман КАРПЕНКО,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

**ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ, ОСОБЛИВОСТІ
ЇЇ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ**

Фінансова установа є важливим елементом сучасної економіки, що відіграє ключову роль у фінансуванні різних проєктів, управлінні ризиками та забезпеченні фінансової стабільності. В Україні фінансові установи регулюються законодавством та здійснюють діяльність у відповідності до нормативно-правових актів. У цій доповіді розглянемо поняття фінансової установи, основні етапи її створення та специфіку діяльності.

Фінансова установа визначається як юридична особа, основною діяльністю якої є надання фінансових послуг, зокрема, кредитування, депозитарна діяльність, управління активами, страхування та інші операції, що сприяють розвитку економіки. Згідно з українським законодавством до фінансових установ належать банки, кредитні спілки, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії та інші організації, що займаються фінансовою діяльністю.

Фінансові установи можуть мати різну форму власності: державну, комунальну або приватну. Вони виконують важливі функції у фінансовій системі, такі як мобілізація заощаджень населення, забезпечення доступу до кредитів, управління ризиками та забезпечення стабільності фінансового ринку.

Створення фінансової установи передбачає проходження кількох ключових етапів, які включають: